

Skrifteförmåningar.

Att användas i stället för skrifftetal.

IV

Käre nattvardsgäster. I haven i dag samlats i Herrens hus för göra edert skriftermål, det är, bekänna edra synder och mottaga evangelii försäkran om Guds förlåtande och förnyande nåd. Härvid bören I framför allt betänka, att skriftermålet skall ske i anda och sanning. För att vår syndabekännelse skall vara sann, måste vi känna vår synd och skuld. Och våra synder lära vi känna, då vi, under bön att Gud måtte utrannsaka våra hjärtan, samvetsgrant pröva våra tankar, ord och gärningar enligt Guds ord, som visar oss våra plikter med avseende på Gud, nästan och oss själva, och sålunda uppenbarar såväl det onda som vi gjort, som det goda vi underlätit att göra. När vi så vid en allvarlig självprövning lärt känna vår synd, skola vi ock bekänna den. Vår bekännelse bör alltid ske inför Gud, men i vissa fall också inför människor. Hava vi förfördelat vår nästa, eller i vårt förhållande till honom kommit ofrid åstad, eller sårat den inbördes kärleken, skola vi förödmjuka oss och för honom erkänna vårt fel. Hava vi något som särskilt trycker vårt samvete och förhindrar oss att komma till frid, kan det ock vara nyttigt att bekänna sådant inför församlingens präst. Men först och sist skall synden bekännas inför Gud, vars heliga bud vi brutit, och vars allseende öga rannsakat våra hjärtan. Vid en ödmjuk och uppriktig syndabekännelse, varmed alltid är för-enat ett allvarligt uppsåt att avstå från synden och tjäna Gud med lydaktigt hjärta, skall Guds förlåtande och helgande nåd i Jesus Kristus förvisso varda oss given. Ty Herrens apostel förkunnar: Om vi bekänna våra synder, så är Gud trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss synderna och renar oss från all orättfärdighet. För erhållande och bevarande av syndaförlåtelsens gåva är en sådan självprövning och bekännelse oss alla dagar av nöden. Men särskilt manas vi därtill varje gång vi vilja fira vår Frälsares, Jesu Kristi, döds åminnelse, och varda delaktiga av hans lekamen och blod i den heliga nattvarden. Härom säger aposteln Paulus: Pröve då människan sig själv, och äte så av brödet och dricke av kalken. Ty den som äter och dricker, utan att göra åtskillnad mellan Herrens lekamen och annan spis, han äter och dricker en dom över sig. Varen därför, käre nattvardsgäster, i dag allvarligt förmanade

att icke i obotfärdighet och otro, eder själva till skada, tillsluta edra hjärtan för den nåd, som tillbjudes och meddelas eder i detta sakrament. Dömen enligt Guds eget ord eder synd, så varden I icke av honom dömda. Hungren och törsten efter hans rättfärdighet. Fatten ett allvarligt uppsåt att bättra eder, fly synden och föra ett rättfärdigt leverne. Nalkens med hjärtlig ånger och tillförsikt vår Frälsare, som sagt: Den till mig kommer, honom kastar jag icke ut. Sätten en fast tro till hans försäkran, att hans lekamen är utgiven och hans blod utgjutet för eder till syndernas förlåtelse. Framgån i sådan förtröstan till hans nådemåltid, så erhallen I förvisso syndernas förlåtelse och kraft till ett heligt leverne. Då varden I ock frälsta från döden som är syndens lön och fån evinnerligt liv med Kristus. Till allt detta förhjulpe eder nådeligen Gud, Fadern och Sonen och den Helige Ande. Amen.

(Efter Finska Kyrkans Handbok).

V

Käre nattvardsgäster. I ären här församlade för att i skriftermålet erhålla undervisning, råd och tröst ur Guds ord, huru I skolen bliva fria från edra synder, huru I skolen få ett tryggt och fredat samvete, huru I skolen värdigt mottaga avlösningen och altarets heliga sakrament. Veten då först, att i avlösningen talar vår Herre Jesus Kristus själv till oss genom sitt gudomliga och allsmåktiga ord, då vi där frisägas från alla synder, från Guds vrede, från djävulens makt och våld. Herren Kristus har härom till sina lärjungar sagt: Såsom Fadern har sänt mig, så sänder ock jag eder. Tagen emot den Helige Ande. Om I förlåten någon hans synder, så äro de honom förlåtna. Allt vad I lösen på jorden, det skall vara löst i himmelen. En sådan Guds kraft till frälsning är avlösningen. Den är en kristens särskilda tröst och oskattbara egendom, i vilken Herren Jesus Kristus till envar särskilt säger: Var vid gott mod, min son, min dotter, dina synder äro dig förlåtna. Gå i frid.

Vidare skolen I veta och i tro fasthålla, att altarets sakrament är vår Herres Jesu Kristi sanna lekamen och blod under bröd och vin, oss kristna till att äta och dricka såsom Guds Son, vår Frälsare, har instiftat det i natten före sitt lidande. När vi mottaga hans lekamen som han utgivit för oss i döden och hans blod som

han utgjutit för oss, så är det för att vår tro på syndernas förlåtelse därigenom skall stärkas, för att vi skola bliva ett med honom och lemmar i hans kropp, för att vi icke mera skola tjäna synden utan leva för Kristus, för att vi genom hans Ande och kraft på den yttersta dagen skola få del av livets uppståndelse. Sådan är den gudomliga, kostbara och levande skatt som i det heliga sakramentet bjudes och gives oss.

Slutligen skolen I ock veta, att det är oss i högsta måtto angeläget att värdigt mottaga dessa Guds stora gåvor: avlösningen och vår Herres, Jesu Kristi, lekamens och blods sakrament. Ty Herren säger genom aposteln Paulus: Den som på ett ovärdigt sätt äter detta bröd eller dricker Herrens kalk, han försyndar sig på Herrens lekamen och blod. Därför manar han oss att pröva oss själva och så äta av brödet och dricka av kalken. Sådan prövning är nödvändig för bättringen. Människan måste lära känna och ångra sin synd, hon måste med botfärdigt hjärta i tron på Jesus Kristus söka syndernas förlåtelse. Ty vi hava inför Gud ingen rättfärdighet utan blott synd och fördärv. Den åter som rätt tror på Herren Kristus, han har det nya livet som bär bättringens frukt, som dör synden och lever för Gud. Emedan vi efter vårt dop dagligen och på mångfaldigt sätt syndat mot Gud och vår nästa med tankar, ord och gärningar och intet annat förtjäna än straff, så förmanar jag eder i den Helige Ande att uppriktigt göra bot. Bedjen Gud om den Helige Ande och omvänden eder av allt hjärta till honom. Låten Guds fruktan bo i edra hjärtan. Sätten all förtröstan till Jesus Kristus. Fatten den föresatsen att bättra edert leverne, i sann kärlek till Gud och till nästan. Förlåten dem som brutit mot eder, försonen eder med dem mot vilka I försyndat eder. Läggen bort all ondska och all orättfärdighet. Då skolen I genom Kristus här mottaga nåd och frid, liv och välsignelse till kropp och själ. Amen.

(Efter *Agende für die evangelisch-lutherische Kirche in Bayern*).

VI

Käre Nattvardsgäster. Då I nu bereden eder att nalkas Herren vid hans bord, så uppmanar jag eder att tro hans ord i sitt testamente, och vara vissa därom att han genom sitt liv, sitt lidande

och sin död sannerligen förlossat eder från alla synder, från döden och från domen. Den som tror detta, han mottager i den heliga nattvarden med honom själv, vår Herre, allt vad han har att giva, nämligen syndernas förlåtelse, frälsning ifrån döden, barnaskap hos Gud, frid och salighet. — Men blott de böra komma hit som hysa en hjärtlig åstundan efter ett sådant nytt liv, som erkänna sig vara syndare och hava den föresatsen att vandra efter Guds vilja. Därför pröve sig envar. Och den som har en sådan sinnesförfattning, han komme med frimodighet till Herrens bord; ty han mottager den heliga nattvarden värdigt. Även om han är svag i tron, så vill dock Gud hava tålmod med honom, ty Gud vill icke krossa det brutna röret eller utsläcka den rykande vecken. Han vill i stället i nåd mottaga den begynnande tron, nämligen den uppriktiga åstundan efter honom och allt gott. Vi åter må bedja: Herre, jag tror, föröka min tro. Och Gud skall i sin barmhärtighet höra oss, så att vi hos honom finna kraft, tröst och ro, och kunna leva efter hans heliga vilja och förlåta alla människor och gärna göra gott mot var man och alltså förbliva i Herren Kristus såsom han då vill förbliva i oss. Härtill förhjulpe oss Gud.
(Efter *Smend*, Handagende).

VII

Käre Nattvardsgäster. Då vi nu skola fira vår Herres, Jesu Kristi, nåderika nattvard, så låtom oss först tacka och prisa Gud, vår himmelske Fader, att han funnit en evig förlossning och givit oss Jesus Kristus, sin Son, till Frälsare, vilken blev lydig intill döden, ja intill döden på korset, på det att han skulle göra oss till Guds barn och föra oss till det eviga livet. Till underpant härpå och till åminnelse av sin död har Herren Kristus stiftat sin heliga nattvard, oss till stor och evig tröst, på det att vi beständigt må hava hans oändliga kärlek i hjärtat och alltid hålla hans outsägliga välgärning för ögonen. Därför kunna vi icke rätt tacka honom på annat sätt än när vi frambära oss själva, med kropp och själ, med hjärta, sinne och tankar såsom ett levande offer. Så vilja vi då träda fram inför honom med den allvarliga föresatsen och det uppriktiga begäret, att troget tjäna och villigt efterfölja honom, som älskat oss intill döden, att förneka oss själva och tåligt bära hans kors, att dö från synden och leva för rättfärdigheten. Och emedan Her-

ren säger: Om I haven kärlek inbördes, så skola alla därav förstå att I ären mina lärjungar, så vilja vi på nytt förbinda oss till hjärtlig kärlek och endräkt inbördes. Eftersom det är ett enda bröd, så äro vi, fastän många, en enda kropp, ty alla få vi del av detta ena bröd. Så låtom oss då, såsom Guds utvalda, hans heliga och älskade, kläda oss i hjärtlig barmhärtighet, godhet, ödmjukhet, saktmod, tålmod, och haven fördrag med varandra och förlåten varandra om någon har något att förebrå en annan. Såsom Herren har förlåtit eder, så skolen ock I förlåta. Så skola vi bringa Herren ett oupphörligt tack och förkunna hans död till dess att han kommer.

(Efter *Kirchenbuch für Hessen*).

VIII

Käre nattvardsgäster. I som åstunden att komma och varda delaktiga av vår Frälsares, Jesu Kristi, lekamen och blod, bören besinna, huru aposteln Paulus förmanar envar att pröva sig själv och så äta av detta bröd och dricka av denna kalk. Ty såsom välsignelsen är stor, om vi med uppriktiga och botfärdiga hjärtan och en levande tro mottaga detta heliga sakrament, så är ock faran stor, om vi ovärdigt mottaga detsamma. Därför, dömen eder själva, käre bröder, så dömer icke Gud eder. Ångren uppriktigt edra begångna synder. Haven en fast och levande tro på Kristus, vår Frälsare. Bättren edert leverne och leven i fullkomlig kärlek med alla människor. Då ären I beredda att varda delaktiga av dessa heliga håvor. Framför allt tacken Gud, Fadern, Sonen och den Helige Ande, för världens återlösning genom det lidande och den död, som vår Frälsare, Jesus Kristus, sann Gud och sann människa, utstod då han ödmjukade sig själv intill korsets död för oss arma syndare, som sutto i mörker och dödens skugga, på det att han skulle göra oss till Guds barn och giva oss evigt liv. Och på det att vi alltid må påminna oss vår Mästaress och ende Frälsares, Jesu Kristi, kärlek som så utgav sig själv för oss, och de otaliga välgärningar han bevisat oss genom sitt dyrbara blods utgjutelse, har han oss till stor och evig tröst instiftat och förordnat detta heliga sakrament till underpant på sin kärlek och till en ständig åminnelse av sin död. Låtom oss därför städse lova och tacka honom tillika med Fadern och den Helige Ande. Härtill äro

vi heligt förpliktade. Låtom oss fullkomligt underkasta oss hans heliga vilja och behag samt sträva efter att tjäna honom i sannskyldig helighet och rättfärdighet i alla våra livsdagar.

(Efter *Book of Common Prayer*).

IX

Käre Nattvardsgäster. Inför Herrens altare äro vi församlade för att fira vår Frälsares, Jesu Kristi, nattvard och mottaga hans heliga lekamen och blod under bröd och vin, såsom han själv förordnat till sin åminnelse och till underpant på, att han utgivit sin lekamen och utgjutit sitt blod till våra synders förlåtelse. Då vi nu äro tyngda av våra synders myckenhet och åstunda att bliva befriade från deras börda, vilja vi falla ned inför Herren och ödmjuka oss inför vår himmelske Fader, och med hjärta och mun bekänna oss vara de elända syndare som vi äro, i det vi bedja honom om nåd och misskund, så sägande:

(Efter *Olaus Petri*).

Har svensk psalmdiktning förekommit i Finland redan under reformationstidevarvet?

Ett antal sekvenser, antifoner och hymner översattes av reformatorn Michael Agricola till finska under 1540- och 1550-talen. Samtidigt synes även någon annan (?) ha intresserat sig för dylik diktning. Spår härav finner man i den berömda handskriften »Mathiae Joannis Westh's codex» från 1540-talet (och senare (?)) samt i ett par andra manuskript. Enligt T. Haapanens forskning har man t. o. m. redan före 1541 rättat och ändrat vissa latinska sånger enligt överenskomna lutherska principer¹⁾. Enligt anteckningar i ett psalterium, tryckt av Melchior Lotter, förvarat i Rimito kyrkoarkiv, synes biskop Agricola ha lagt handen även

¹⁾ T. Haapanen, Verzeichnis der mittelalterlichen Handschriften fragmente II n:o 77 och Uskonpuhdistusajan muunnoksia (Finska Kyrkoh. Samf. Handl. XXVIII) s. 97 f.